למסולים שאין לו עקב אם כן ניכתוב קרא

נעל מאי הנעל שמעת מינה תרתי: בותבי׳

אעבד עברי נקנה בכסף ובשמר וקונה עצמו

בשנים יוביובל דובגרעון כסף ייתירה עליו

אמה העבריה שקונה את עצמה בסימנין

יהנרצע נקנה ברציעה יוקונה את עצמו ביובל

ובמיתת האדון: גב" עבד עברי נקנה בכסף

מנלן אמר קרא ימכסף מקנתו מלמד שנקנה

בכסף אשכחן עבד עברי הנמכר לעובד

כוכבים הואיל וכל קנינו בכסף נמכר לישראל

מנלן אמר קרא יוהפדה ימלמד שמגרעת

פריונה ויוצאה אשכחן אמה העבריה הואיל

ומיקדשה בכסף מיקניא בכסף עבד עברי

מנלן אמר קרא ימכר לך אחיך העברי

או העבריה ועבדך שש שנים מקיש עברי

לעבריה אשכחן מכרוהו ב"ד הואיל ונמכר

בעל כורחו מוכר עצמו מגלן יליף ישכיר

שכיר הניחא למאן דיליף שכיר שכיר אלא •שכיר

למאן דלא יליף שכיר שכיר מאי איכא

למימר אמר קרא יוכי תשיג מסמוסף על ענין

ראשון וילמד עליון מתחתון יומאן תנא דלא

יליף שכיר שכיר האי תנא הוא דתניא

המוכר עצמו נמכר לשש ויתר על שש

מכרוהו ב"ד אינו נמכר אלא לשש המוכר

עצמו אינו נרצע מכרוהו ב"ד נרצע מוכר

עצמו אין מעניקים לו מכרוהו ב"ד מעניקים

לו המוכר עצמו אין רבו מוסר לו שפחה

כנענית מכרוהו ב"ד רבו מוסר לו שפחה

כנענית רבי יאלעזר אומר זה וזה אינו נמכר

אלא לשש זה וזה נרצע וזה וזה מעניקים לו

וזה וזה רבו מוסר לו שפחה כנענית מאי לאו

בהא קמיפלגי דתנא קמא לא יליף שכיר

שכיר ור"א יליף שכיר שכיר אמר רב מביומי

משמיה דאביי דכולי עלמא יליף שכיר שכיר

והכא בהאי קרא קמיפלגי מאי מעמא דתנא

קמא דאמר מוכר עצמו נמכר לשש ויתר על

שש מיעם רחמנא גבי מכרוהו בית דיז

. ועבדך שש שנים זה ולא מוכר עצמו ואידך

ועבדך לך ולא ליורשי ואידך יועבדך אחרינא

כתיב ואידך ההוא להרצאת אדון הוא

דאתא מאי מעמא דתנא קמא דאמר

מוכר עצמו אינו נרצע מדמיעם רחמנא

גבי מכרוהו ב"ד זורצע אדניו את אזנו

במרצע אזנו שלו ולא אזנו של מוכר עצמו

ואידך

ט. ושם נסמון, ד) ובכת"

אליעזר ביו"ד ע' תוס' לקמן

יז ע"ב], 1) [ככת"י: עבדך, וכ"ה בדפו"ר בגמ'

וברש"י, וכל"ל. (רש"ש)],

ת) [בדפו"ר: שעבדו], ט) [בכורות יג ע"ח], י) [בדפו"ר: נפדת, ול"ל

ונפדית. (רש"ש)]. ל) ול"ל

האדון], ל [שמות כב, ב], מ) [שמות כא, ב],

() [75("0 01, "n],
(c) [30 30, "1], (d)
[30 7"6 0157 0152"0],

בי (וע"ע חוס' ב"ח מח ע"א ד"ה נחנה (בנמשך ע"א ד"ה נחנה (בנמשך שם לע"ב), ל) [לקמן

טו ע"א], ק) [לקמן יח ע"א], ר) [לכאורה האי קרא נאמר בויקרא

יא קרט מומר כה לענין נמכר לעכו״ם והכא בנמכר לישראל איירינן ול״ב], ש) [ברש״י דפו״ר

שלא נאמרה בו (ומח

הרש"ל), ורבינו מגיה לשון

רש"י שנדפו"רו.

גליון הש"ם

גמ' ומאן תנא דלא יליף

שכיר שכיר. עיין צ"מ קיח ע"ב תד"ה ורינ"ב: תום' ד"ה הואיל וכו' משמע

. דאיו הניו שמר לגוי. עייו

מה:

הנהות הב"ח

תיבת בכסף נוסף:

טו. ד"ה ואיד גרס אליעזר,

קלה א מיי פ"ב מהלי עבדים הלכה ה והלי יב סמג עשון פג: קלו ב מיי שם הלכה ב: קלו ג מיי שם הלכה ג: קלח ד מיי שם הלכה ג: קלם ה מיי שם פ״ד פה:

קם וז מיי שם פ"ג הלי ו סמג עשין פג: קמא ח מיי שם [פ״ב סלי גן ופ"ג סלי

→ תורה אור השלם ו. אָם עוֹד רְבּוֹת בַּשַׁנִים

ְּלַפִּיהֶן יָשִׁיב גְּאֻלְתוֹ מִבֶּסֶף מִקְנָתוֹ: ויקרא כה וא ויקרא כה נא 2. אם רְעָה בְּעִינִי אֲדֹנְיהְ אֲשֶׁר לוֹ יְעָדָה וְהָפְּדָה לְעם נְבָרִי לֹא יִמְשׁל לְמָבָרָה בְּבִגְּדוֹ בָה:

. שמות כא ח 3. בִּי יִמְיבֵר לְךְּ אָחִיףְ הָעִבְרִי אוֹ הָעִבְרִיָּה וַעֲבְרָךְ שֵׁשׁ שְׁנִים וּבַשְּׁנְה וַעֲבְרָךְ שֵׁשׁ שְׁנִים וּבַשְּׁנְה השביעת תשלחנו חפשי הַשְּבְּבְּי מֵעְמָּוְך: דברים טו יב 4. לא יִקְשָׁה בְעֵינֶךְּ חַתְּשׁי בְּשַׁלַּחֲךְ אֹתוֹ חְפְּשִׁי מֵעִמֶּךְ בִּי מִשְׁנֶה שְׁכֵּר שָׁכִיר עָבָדְךְ שֵׁשׁ שְׁנִים יָּבַרַכְּךְּ יְיָ אֶלֹהֶיךְּ בְּּכַל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה:

.. דברים טו יח בְּשֶׂכִיר בְּתוֹשְׁב יִדְיֶה עִּמְך עַד שְׁנַת הַיֹּבֵל יַעֲבֹד עִמְּך: וְיקרא כה מ תשליג יַד גַּר וכי יתוּשָׁב עִּמָּך וּמֶך אָחִיּך עמוֹ וְנִמְבַּר לְגֵר תּוּשְׁב עמוֹ וְנִמְבַּר לְגֵר תּוּשְׁב עמָך אוֹ לעקר משפּחת עְפֶּוּךְ או לְעַקֵּרְ מִשְּפַּחָת גַּר: ויפְּרְא כה מז 7. וְהַגִּישׁוֹ אֲדֹנְיוֹ אֶל הָאֱלֹהִים וְהַנִּישׁוֹ אֶל הַדֶּלֶת אוֹ אֶל הַמְּווּוְה וְרָצֵע אֲדֹנְיוֹ אֶת אָזְנוֹ :מרצע ועבדו לעלם:

> לעזי רש"י . שול"א. סוליה.

מוסף רש"י לסנדל . למסולים המסוליים, הנפחת שאין לו עקב שול"א, לישנא אחרינא על שם מקומו נקרא מסוליים, לשון מורי יבמות קג:). ובגרעון כסף. שמחשב עם אדוניו כשבא לפדות את עלמו. בכך וכך לקחחני ולא היה לך לשעבדני אלא שש שנים, נמלחת קונה עבודתי לשנה בכך וכך, חשוב כמה שנים עבדתיך ולא מכסף מקנמי דמי עבודת שנים מקנמי דמי עבודת שנים הללו וטול השאר (לעיד יא:). בסימגין. שאם קדמו סימנים לשש שנים תלא סימנים למש שנים מנה בהן (שמות כא, יא) ומה הוא מקום שנותן לה שמגרע מפדיונה במספר השנים שעשתה אזלו כאילו היא שכורה אזלו כינד הרי שקנאה במנה ועשתה אללו

סיית שעתידה לנחת לסוף

הואיל וכל קנינו בכסף. פ״ה הואיל ולא נאמר בו משיכה כישראל דכתיב או קנה מיד עמיתך דבר הנקנה מיד ליד דהיינו משיכה וקשה לר"ת לפי שיהא סתמא דגמרא כדר"ל דלר' יוחנן

דאמר בפ' הזהב (ב"מ דף מו:) דבר תורה מעות קונות דרשינן בפ"ב

לבכורות (דף יג:) מיד עמיתך בכסף הא לעובד כוכבים במשיכה וקי"ל כר׳ יוחנן לגבי ריש לקיש ועוד דבמס׳ ע"ו (דף עב.) אמרינן דלכ"ע משיכה בעובד כוכבים קונה לכך נראה לר"ת דה"פ הואיל וכל קניינו דעובד כוכבים בעבד עברי בכסף דכתיב ביה מכסף מקנתו לאפוקי שאינו קונה בשטר דישראל גופיה לא קני ע"ע בשטר אלא משום דאיתקש לאמה ואמה לאחרת דדרשינן (לקמן דף טו.) מה אחרת מקניא בשטר אף זו וכו׳ ובעובד כוכבים לא שייך האי טעמא שהרי אינו בתורת גיטין וקידושין " ועוד נראה לר"ת דאפילו בקרקעות עובד כוכבים אינו קונה בשטר כדאמר בחזקת הבתים (ב"ב דף נד:ש) עובד כוכבים מכי מטא זוזי לידיה איסתלק ליה וישראל לא קני עד דמטא שטרא לידיה °משמע דאין קנין שטר לעובד כוכבים וא"ת לאו ק"ו הוא ומה עובד כוכבים שאינו קונה ע"ע בשטר קונה בכסף ישראל כו׳ וי״ל בדמסתברא דלכל אחד יש קנין לעצמו

שביר. פי׳ בקונטרס נחמר יולא ומה עברי יולא בשש ויובלש אף

ואידך

שם שנה נמלא שקנית עבדת כל שנה ושנה בשישית המנה ועשתה אללך שתי שנים הרי שלישית המנה ותלא מאללך (שחות כא, ח) והפדה. ולא כתיב ונפדית, משמע שאף אדוניה מסייע בפדיונה, חהו שמגרעת מפדיונה ויולאם (שש).

כדחשכחן בפ"ב דבכורות (דף יג.) גבי מטלטלין מדישראל בחדא עובד כוכבים נמי בחדאם:

מוכר עצמו מנ"ל יליף שכיר במוכר עלמו כשכיר כתושב יהיה עמך ונאמר במכרוהו ב"ד כי משנה שכל שכיר וא"ת כיון דיליף שכיר שכיר למה אינטריך מכסף מקנתו גבי עובד כוכבים נילף שכיר דכתיב גבי עובד כוכבים (ויקרא כה) כשכיר שנה בשנה וגו' מנמכר לישראל ונמכר לישראל מאמה כדמפרש גמ' לעיל וי"ל דאיצטריך ליה לכדדרשינן לעיל (דף ת.) בכסף הוא נקנה ואינו נקנה בתבוחה וכלים וח"ת חמחי חילטריך והפדה לענין כסף לישתוק מיניה ונילף עבריה מע"ע הנמכר לישראל ועברי הנמכר לישראל מעברי הנמכר לעובד כוכבים מג"ש דשכיר שכיר וי"ל אה"נ אלא אינטריך לדרשה אחרינא לגרעון כסף וא״ת אמאי אילטריך היקישא דע"ע ועבריה לקנין כסף נילף שכיר שכיר מנמכר לעובד כוכבים וי"ל דהיקישא דע"ע לעבריה אינטריך למימר מה עבריה אינה יולאה בראשי איברים אף עברי אינו

עבריה כו': לך ולא ליורש. פי׳ כגון בת ואח אבל עובד הוא את הבן כדלקמן (דף יו:) ולא אזנו של מובר עצמו. וא"ת למ"ל אזנו למעוטי דמוכר עלמו אינו נרלע תיפוק ליה דמוכר עלמו אינו נרלע דאין רבו מוסר לו שפחה כנענית כדלקמן (דף כא:) דבעינן אהבתי את אשתי ואת בניג וי"ל דאי לאו אזנו הוה ילפינן מג"ש דשכיר שכיר ממכרוהו ב"ד דאף על גב דלא מצי אמר אהבתי את אשתי ה״א דנרצע קמ״ל אזנו דאין נרצעד:

מסוליים. נפחת כדמסיים ואזיל שאין לו עקב. שול"א בלע"ו: בותנר' נקנה בכסף ובשער. בגמרא יליף לה: בשנים. לסוף שש שנים יולה חפשי: וביובל. הם פגע בו יובל בתוך שש: ובגרעון כסף. פודה את עלמו ומגרע לו אדונו מפדיונו דמי שיעבוד השנים

ם שעברו והכל לפי חשבון דמי מקנתו כדכתיב (ויקרא כה) והיה כסף ממכרו במספר שנים קנאו בשש מנים ועתיד לנחת בסוף שש נמנח קונה עבודת כל שנה במנה: יסירה עליו. שקונה עלמה בכל אלה ובסימני נערות כדילפינן לעיל (דף ד.) מויצאה חנם: ובמיחת האדון. ואינו עובד את יורשיו אבל עבד הנמכר בתחילתו ומת האדון בתוך שם משלימן ליורשיו וכולהו יליף בגמ': גבו' מכסף מקנחו. בעבד עברי הנמכר לעובד כוכבים הכתוב מדבר וכי תשיג יד גר ותושב: הואיל וכל קנינו. של עובד כוכבים בכסף שלא נאמרה בו משיכה במטלטלין אלא בישראל כתיב (ויקרא כה) מיד עמיתך עד שימשוך מיד לידש לפיכך עבד נקנה לו בכסף (מ): שמגרעת פדיונה. מדלא כתיב י ונפדה משמע והפדה שאף י הבעל מסייע בפדיונה אלמא בכסף נקנה דאי לא קנאה בדמים מאי מגרעה: אשכחן אמה העבריה. דמקניא בכסף. והדין נותן הואיל וקידושיה בכסף קנינה בכסף: מכרוהו ב"ד. בגניבתו 6 דכי ימכר ע"י אחרים משמע והדין נותן שיהא נקנה בכסף בלא חזקה הואיל ויש בו לד קל שנמכר בעל כרחו: שכיר שכיר. נאמר במוכר עלמו (שם) כי ימוך אחיך ונמכר וגו' כשכיר כתושב יהיה עמך ונאמר במכרוהו ב"ד כי משנה שכר שכיר וגו' בפרשת כי ימכר כתיב (דברים טו): למחן דלא יליף. דלית ליה הך גזירה שוה ולקמיה מפרש מאן ניהו: וכי סשיג. במוכר עלמו לעובד כוכבים וסמכוה לפרשת מוכר עלמו לישראל וילמד נמכר לישראל מנמכר לעובד כוכבים בהיקישה ובנמכר לעובד כוכבים כתיב מכסף מקנתו: ויתר על שש. אם התנה לימכר לעשר שנים: מכרוהו ב"ד. דכתיב (שם) ועבדך שש שנים אבל במוכר עלמו לא כתיב שש דכי תקנה עבד עברים מיד אחרים משמע ורליעה במכרוהו ב"ד כתיבא וכן הענקה דגבי ימכר לך כתיבי: רבו מוסר לו שפחה כנענית. שיהו לו ולדות ממנה: אין רבו מוסר לו

שפחה כנענית. ואסורה לו אבל

במכרוהו ב"ד כתיב (שמות כא) אם

חדוניו יתן לו חשה: לח יליף שכיר

שכיר. הילכך דלא כתיב ביה לא

כתיב ביה: דכולי עלמא יליף שכיר

(ה) רש"י ד"ה הואיל וכו׳ בכסף הס"ד ואח"כ מ"ה לישראל שלא נאמרה מוסת תוספות

א. בתום' הרח"ש מוסיף. ה. כמוש אלו ש מוסיף. ובגוי לא שייך לא אמה העבריה ולא אחרת. ב. האי לאו ק"ו הוא דהיא נודע למי. ג. וליכא. תוס׳ הרא״ש. אשה שאינה נרצעת אע"ג דלא מצי למימר אהבתי דכיון דאיתקש לעבד עברי הו"א שתהא נרצעת

תום' ר"י הזקן למסוליים שולא רלע"ז. למסוליים. שולא בלעיו. עקב. טאלו״ן בלעז. מתני". בשנים. שעבד שש שנים. וביובל. שהגיע שמגרע פדיונו לפי מה שעבד ויצא (שמחייב) מקנתו לשנה ומחשב כמה . ושעבדו ופורע השאר. הני ובהבאת שתי שערות.

ובמיתת האדון. שהנרצע אינו עובד לא את הבן ולא את (האח) (הבת]. וקיי״ל (לתלן סט, א) אין עבד עברי נוהג אלא בוא שכיר. דכתיב כשכיר שנה בשנה C. בזמן שהיובל נוהג. 21/2, שכיר. דכתיב כשכיר שנה בשנה C.

שכיר. לשאר מילי והני לת"ק בהדיא כתיב מיעוטייהו ולא אהני

ליה גזירה שוה: ולא ליורשין. דאינו עובד לא את הבת ולא את

החת אם אין לו בן אבל עובד הוא את הבן כדלקמן (דף יו:):

ועבדך אחרינא לחיב. כי משנה שכר שכיר עבדך 0: להרלאת

אדון. להרלות על הענקו שלא יקשה בעיניו כדמפרש קרא:

אונו. מיעוט הוא דקרא יתירא לדרשה דהא כתיב ונתת באזנום: